

OBSAH

Uvedení do vývoje literatury od počátků po dobu Husovu (J. Hrabák) . .	5
Obecné zásady ediční a poučení o starém jazyce českém (J. Daňhelka) . .	25

I. OBDOBÍ POČÁTKŮ

Písemnictví staroslověnské

Staroslověnské evangelium a žaltář	39
Evangelium Matoušovo 5, 21–32	40
Žalm 8, 1–10	41
Kyjevské listy	41
Proglasъ. — Veršovaná předmluva k evangeliu	42
Život Konstantinův a Metodějův	46
Život Konstantina-Cyrila	46
Život Metodějův	48
Život svatého Václava	54
Poznámky ediční	57

Písemnictví latinské

Umučení svaté Ludmily (Fuit in provincia Bohemorum)	59
Kosmova Kronika česká	61
Knížecí pověst	62
O lucké válce	68
Záhuba rodu Vršovců	72
Úvod k nedokončené IV. knize	74
Pokračovatelé Kosmovi	75
Mnich sázavský	
Počátky kláštera sázavského	75
O zlých letech po smrti krále Přemysla Otakara II.	80
Opatovický homiliář	
Kázání na svátek svatého Vojtěcha	85
Návštěva božího hrobu	86
Legenda o svatém Václavu (Oriente iam sole)	88

Kristián, Život a umučení sv. Václava a báby jeho sv. Ludmily	93
Krátké sepsání o sv. Cyrilovi a Metodějovi (Diffundente sole) . . .	102
Poznámky ediční	105

První samostatné literární skladby české

Hospodine, pomiluj ny	108
Svatý Václave	109
Slovo do světa stvoření	109
Poznámky ediční	110

II. OBDOBÍ OD KONCE 13. STOLETÍ DO 40. LET 14. STOLETÍ

Světská epika

Alexandreida	113
Úvod	114
Rady Aristotelovy	116
Symbolické dary Dariovy a Alexandrovy	119
Boj s vojsky Dariovými u Issu	124
Tažení do Egypta a Libye	136
Alexander v Babyloně	139
Dvě úvahy	142
Zrada	143
Poznámky ediční	148

Dalimilova kronika	152
Úvod	153
Libušino proroctví	155
O založení Prahy	156
Dívčí válka	157
O válce, ještě dívky s muži jmiechu	
Ot Vlastiny múdré rady	
O prvému dievčiem pleně	
O mužském ostrabeňu a o Vyšehradě	
O rozličných dievčích lestiech	
O Ctiradově zradě	
O mužskéj lsti proti dievkám	
O dievčiej smrti	
Bořivoj a Svatopluk	168
Ot Bořivojě, prvního křesťanského kniežete	
Ot Svatopluka, moravského krále	

Česká listina

Listina z r. 1370	798
Listina Tomáše ze Štítného z r. 1373	799
Listina markraběte Jošta z r. 1389	800
Listina krále Václava IV. z r. 1395	801
Práva zemská česká Ondřeje z Dubé	804
Desky zemské a dvorské	811
Popravčí kniha pánů z Rožmberka	814
Městské právo	816
Poznámky ediční	818
Poznámka redakce	824
Seznam zkratk	827
Seznam vyobrazení	829
Barevné přílohy	839
Obsah	841

Oldřich a Božena	171
O Vladislavovi a Soběslavovi	172
Ot Vladislava, druhého krále českého	
Ot Soběslava, přítele českého	
Soběslavovy rady synům	174
O Přemyslu Otakaru II.	176
O českých pánův zlých obyčejích	177
O velikéj povodni	179
Závěr kroniky	179
Poznámky ediční	180

Duchovní epika

Legenda o apoštolích a o seslání Ducha svatého	
Legenda o apoštolích	184
Seslání Ducha svatého	191
Legenda o Panně Marii	194
Pilát a Jidáš	
Pilát	197
Jidáš	200
Poznámky ediční	209

Lyrika

Kunhutina modlitba	212
Spor duše s tělem	217
Nota ot pana Viléma Zajíce	228
Poznámky ediční	230

Latinská literatura na počátku 14. století

Kolda z Koldic, Parabola o statečném rytíři	233
Petr Žitavský, Kronika Zbraslavská	
O veliké zbožnosti, kterou měl král Václav k blahoslavené Panně	
Marii	238
Jak a proč se začaly po prvé v království Českém raziti groše	239
O sporu mnichů a světských kněží	241
Poznámky ediční	242

III. OBDOBÍ OD 40. LET 14. STOLETÍ

Drama

Mastičkář	247
Hra o Kristovu zmrtvýchvstání i o jeho oslavení	262

Hra tří Marií	268
Hra veselé Magdaleny	291
Poznámky ediční	295

Satiry

Desatero kázanie božie	297
Šesté kázanie	298
Sedmé kázanie	306
Satiry o konšelích a řemeslnících	316
O ševcích	317
O konšelích nevěrných	321
O zlých kovářích	324
O sladovnicích	325
O lazebnících	327
Řezník	328
Pekař	330
O lišce a o čbánu	332
Podkoní a žák	335
Svár vody s vínem	349
O ženě zlobivé	354
Poznámky ediční	356

Veršovaná epika

Legenda o svatém Prokopu	359
Prokopovo mládí	360
Skutky svatého Prokopa	363
Smrt svatého Prokopa	364
Legenda o svaté Kateřině	370
Zasnoubení Krista s Kateřinou	370
Umučení svaté Kateřiny	377
Legenda o blahoslavené Anežce	382
Tristram a Izalda	383
Vévoda Arnošt	388
Poznámky ediční	391

Lyrika

Lyrika česká

Milostná lyrika	393
Závišova píseň	394
Dřevo se listem odievá	397
Tajná žalost	398

Slovce M	398
Již tak vymyšlený květ	400
Přechkaje vše zlé strážě	401
Noci milá	401
Šla dva tovařiše	402
Ztratilať jsem milého	403
Milý jasný dni	404
Lyrika reflexivní a satirická	405
Smrt	406
Píseň o Pravdě	408
Sedláci	412
Píseň veselé chudiny	414
Píseň od pana Štemberka	416
Lyrika duchovní	419
Buoh všemohúcí	420
Jezukriste, štědrý kněže	421
Zdráva, králevno slavnosti	423
Pláč Panny Marie	425
Mistr Lepič	426
Kocovník	427
Otep myrry	428
Doroto, panno čistá	429
Poznámky ediční	433

Lyrika latinská

Sekvence Domaslavova o božím těle	437
Jan z Jenštejna, Panenská matka v chlévě dlí	439
Jaké to, ach, trápení	441
Kde jste, kdo jste, slyšte mne	443
M. Vojtěch Raňkův, Žalně, ach, má loutna nyje	444
Latinsko-česká žebravá píseň	445
Hle, jaro plné vábných krás	447
Poznámky ediční	450

Skladby lyrickoepické

Radosti Panny Marie	451
Pláč svaté Maříe a Pláč Marie Magdaleny	
Pláč svaté Maříe	459
Pláč Marie Magdaleny	462
Poznámky ediční	471

Básnictví didaktické

Kato	472
Alan	481
Ezop	489
Úvod	489
O tistě těhotné	494
O slavíku a o jestřábu	495
Smil Flaška z Pardubic, Nová rada	497
Úvod	498
Orel radí	501
Levhart radí	507
Sokol radí	511
Nedvěd radí	512
Páv radí	513
Kuoň	513
Zajiec	515
Rada otce synovi	516
Poznámky ediční	520

Začátky krásné prózy

Passionál	523
Život svatého Eustachie	524
Život svatého Jiříe, mučenníka božieho	527
Život Prokopův	530
Život Krista Pána	535
O postúpení Ježíšovu do Ejipta	535
O navrácení Ježíšovu z Ejipta do židovské země	536
Tuto se čte o světíe trojici a o svatém dušě	538
Životy svatých Otců	540
O svatém pústennictví	541
Jmě o svatém Pavle	544
Tuto se počíná jmě o svatém Pavle a o svatém Michaeli archanje- lovi	544
Aseneth	546
Poznámky ediční	551
Štilfríd	554
Kronika Trojanská	561
O ustavení města nového Trojanského	562
O zabití Hektora, najsilnějšího obránce Trojanských	565

Tkadleček	568
Teď Žalobník mluví k Neštěstí a je zase hanie	568
Teď Neštěstie vypravuje v podobenství Žalobníkovi	573

Exempla

Česká exempla

Lidská zvrácenost	579
Poustevník andělem	580
Zásluha poslušnosti	580
Potřeba oddechu	581
Poslušnost	581
Plody trpělivosti	582
O slavíku a střelci	582
O dvou myši	583
Příklad o jednom královi	584
O mluvení Petrově k Ježíšovi	584
O Tiberiovi císaři	585
Od tesaře a od ženy věrné	586
O jedné ženě, která se jest smilstvem zapálila	588
O jedné jeptišce řeč velmi pěkná	589
Kterak se pán buoh ukázal svatému Augustinovi	590
Sudte spravedlivě	590

Latinská exempla

O duchovní slepotě	591
Ženská prohnálost	592
Duchapřítomnost	592
O dvanácti měsíčkách	592
O lišce a džbánu	592
Všem se nelze zachovati	593
Hloupý Honza	593
Beránek na kázání	594
O dvou bratrech	594
Pašije pražských židů	594
Poznámky ediční	599

Próza historická a cestopisná

Česká próza historická a cestopisná

Přibík Pulkava z Radenína, Kronika králů českých	604
Úvod	605
O průchodu těch lidí a o osobení zemí rozličných	606
Počátky křesťanství	608
O zkažení a o konci království moravského	609
O upravení království moravského	610

Vlastní životopis Karla IV.	612
Kapitola 3	613
Návrat do Čech	615
Dvě zprávy o Václavu IV.	616
Zpráva o prvním zajetí krále Václava IV.	616
Stížný spis panské jednoty králi Václavu IV.	619
Cestopis t. zv. Mandevillův	621
Dvacátý rozdiel	621
Šedesátý a devátý rozdiel	622
Marko Polo, Milion	623
Kterak Markus, syn pana Mikuláše, rostl v milosti před králem	623
O vlasti Ardandam	624
O ostrovu Stilam	626
Poznámky ediční	627
Latinská próza historická a cestopisná	
Kronika Františka Pražského	630
Jak byl pan Jan IV., pražský biskup dvacátý sedmý, zvolen za biskupa a posvěcen	630
Neplach, Krátká kronika římská a česká	636
Násilnosti krále Přemysla Otakara II.	636
Cesta císaře Karla IV. do Avignonu	638
Zřízení práva legace pražského metropolity	640
Beneš Krabice z Weitmile, Kronika pražského kostela	640
Založení university pražské	641
Korunovace Karla IV. na císaře	642
Veliký sněm zemí českých r. 1356	643
Vykonávání spravedlnosti v Čechách	644
Cestopis Odorika de Pordenone	645
O podivuhodném lovení ryb	645
O boháči, kterého krmí padesát panen	646
Kronika Jana Marignolliho	646
V Columbu	647
Poznámky ediční	648
Literatura rozjímavá a nábožensky vzdělavatelná	
Petr Komestor (Manducator), Historia scholastica	
O kamenování Nabot pro vinnici	650
Evangelium sv. Matouše s výkladem	651
Ráj duše	
Počínají se kniehy o všelikých ctnostech	656
O trpedlenství	657

Sborník rozjímavých spisů Václava s Poříčie	659
Rozmlúvanie duše s svědomím	
Úvod	660
Kapitola 1	661
Kapitola 2	663
Kapitola 25	664
Kapitola 26	665
Zrcadlo sv. Augustina	
Kapitola 100	666
Samomluvenie sv. Augustina	
Kapitola 10	668
Sborník Musejní (Krumlovský)	670
Zrcadlo člověčího spasenie	
Úvod	670
Ustavím stolicí svú nad stranú pólnocní	672
Zákon desatera přikázanie dán od boha Mojžiešovi	674
Rozdiel 23	674
Poznámky ediční	675
Tomáš ze Štítného	682
Sborník Vyšehradský	
Předmluva	685
O bojování hřiechův s šlechetnostmi	
O světském milování a milování bydlá nebeského	685
O sedmi stavu duchovního vstupních	
Smiernost	687
Knížky šestery	
Pánóm	688
Knížky o smrti mládence bujného	
Počínají se knihy o smrti mládence bujného	698
Sborník Vávrův	
Předmluva	701
Pohřeb, kteraký má býti a kteraké zádušie za duše	704
Řeči besední	
Kterak máme již věřiti v Trojici svatú	707
Řeči sváteční a nedělní	
V pondělí o masopustě	709
Zjevení sv. Brigity	713
Knížky o šašiech	
Třetí strana	716

Sborník musejní z roku 1400	
Knížky o devieti staviech lidských	
Tato řeč o učených	720
Proč se učí lidé	721
O závisti, o tom hříechu	722
O připravení srdce	
O otevření srdce tato kapitola.	723
Sborník Opatovický	
Že j' rozdiel veliký mezi pannami a ženami	724
Barlaam a Josafat	
Kterak Nachor dolíčil jednoho pravého boha	726
Poznámky ediční	728

Latinská próza odborná

Jan z Holešova	
Výklad písně Hospodine, pomiluj ny	738
Pojednání o Štědrém večeru	743
Jenek z Prahy, Výklad na Aristotelovu knihu O duši	749
Jan z Jenštejna, Kniha obranná	
List urozenému muži, panu Jindřichovi z Růžové Hory	753
Gotšalk z Pomuku, Výklad na Lombardovy Sentence	
O rozdílu mezi argumentací theologickou a filosofickou	757
Michal Pražský, O vládě knížat	
O spravedlivé válce	760
Slovníkářství a Bartoloměj z Chlumce	764
Vokabulář gramatický	765
Bohemář	766
Glosář	767
Poznámky ediční	771

Právníká próza

Počátky právnícké češtiny	774
Kniha rožmberská	777
Řád práva zemského	781
Řád korunovační	
Řád korunování krále českého	787
Řád na požehnání králové	789
Návrh zákoníku Karla IV., t. zv. Majestas Carolina	791